

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtrum Incarnatio fuerit per se conueniens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Investigare & inuenire ad hanc veritatem confirmati-
dam, quam posset his subsidijs destitutus. Secundo
quia hæc eadem exempla ac coniecturæ, quibus nunc
intellectus fide illustratus vtitur per se sola non suf-
ficerent ad vincendam difficultatem & repugnan-
tiam, quam lumen naturale habet circa hoc myste-
rium; & ideo, seclusa fide, non sufficerent ad feren-
dum iudicium etiam probabile, quod tale mysterium
possibile sit; at vero postquam illa difficultas
per fidem superata est, conferunt illa omnia ad proba-
biliter confirmandam creditam veritatem.

Dices ulterius, si, posita fide, potest intellectus proba-
biliter suadere hoc mysterium esse possibile, ergo
posita visione Dei clara poterit hoc euidenter de-
monstrari. Respondetur, videndo clare Deum pos-
se in ipso eadem claritate videri hoc mysterium, pro-
ut in se factum, aut possibile. Quod sit eodem actu
seu eadem formali visione, qua videtur Deus: si ta-
men illa visio solum concomitanter se habeat, aut
tanquam principium extrinsecum, non potest ex il-
la, aut per illam inferri aliud cognitionis genus, quo
mysterium hoc euidenter cognoscatur. Quia nullum
est medium, quo ratio diuinæ personæ, & illius su-
pernaturalis modi, quo natura humana in illa per-
sona esse potest, euidenter cognoscatur. Et ita nul-
lum etiam est medium, quo possit inferri euidenter
mysterium hoc esse possibile. Loquor autem de e-
uidentia ipsius rei, quæ intrinseca dici solet, nam alia
extrinseca, quæ dici solet in testificante, ad præsen-
tem questionem non refert.

SECTIO II.

An incarnationem factam esse, possit contra infideles convinci.

Hæc quaestio ex superioribus expedita est, & id-
eo breuissime dicenda sunt duo: primum In-
carnationem factam iam esse. Hoc est vnum ex po-
tissimis fundamentis nostræ fidei. Secundum est
contra hæreticos hoc euidenter probari ex toto dis-
cursu noni Testamenti. Nunc sufficit illud Ioan. 1.
Verbum caro factum est. Et ad Philippen. 2. Non rapi-
nam arbitratus est esse se æqualem Deo: sed semetipsum
exinaniuit formam serui accipiens. Nec oportet plura
contra hæreticos dicere. Tum quia nullus fere eo-
rum simpliciter negat hoc mysterium esse factum:
licet multi ita illud explicet, vt re ipsa tollant, quam-
uis verbis fateantur, contra quos infra. q. 2. agendum
est. Tum etiam, quia omnia quibus supra probaui-
mus Christum esse Deum & hominem, hoc satis cō-
uincunt: & hoc idem argumentum esse debet con-
tra Iudæos. Non enim potest esse factum, vt idem
Christus sit homo & Deus, quin aliqua vnio facta sit
inter humanam & diuinam naturam: hanc vero vn-
ionem incarnationem appellamus. Contra alios
vero infideles multo minus probari potest incarna-
tionem esse factam, quam possibilem, quia hoc, præ-
ter totam difficultatem mysterij, addit liberam Dei
voluntatem, quæ non potest nisi per reuelationem
cognosci, cum ex nullo principio, aut effectu possit
euidenter colligi. Non ergo possunt hi infideles ra-
tione convinci: sed suadendi sunt, & ad hoc myste-
rium credendum trahendi, sicut ad reliqua nostræ
fidei mysteria.

Sed quaeret fortasse aliquis, an postquam factum
est incarnationis mysterium, potuerit ex aliquo ef-
fectu, vt, v. g. ex miraculis Christi euidenter cogno-
sci illum hominem esse Deum, atq; adeo mysterium
incarnationis in illo esse perfectum. Hoc enim affir-
mare videntur Athan. lib. de humanitate Verbi. &
Cyril. 3. contra Iulian. & D. Tho. infra q. 43. & 44. Et
augeri solet hæc difficultas. Quia saltem Angelus
videns humanam naturam Christi priuatam creata
subsistentia, poterat euidenter intelligere assump-
tam esse ad increatam.

Illud etiam in hac parte dubium est, quomodo
mysterium hoc potuerit à nonnullis Gentilibus co-
gnosci & prædici, antequam factum esset, si non po-
terat ratione naturali inuestigari. Illi enim fide care-
bant, & sola ratione naturali ducebantur. Quod ve-
ro ab illis fuerit præcognitum, satis constat ex præ-
dictionibus Sibyllarum, quas refert Lactant. lib. 4.
diuin. instit. c. 15. & 18. Clemens Alexand. lib. 6. Strom. Cyril.
lib. 3. contra Iul. & August. lib. 18. de ciuit. c. 23.
& lib. 13. contra Faust. c. 27. & oratione contra Iu-
dæos, Paganos, & Arianos. c. 26.

Ad primam partem respondetur nulla opera vel
effectus Christi Domini per se sumpta, & quatenus
sub naturalem cognitionem cadere possunt, fuisse
evidentia signa diuinitatis hypostatice vnite illi hu-
manitati, si separentur ab illo testimonio, quo ipse
met Christus assererat se esse Deum, in cuius confir-
mationem talia miracula faciebat: quia nullum fuit
opus, nullum miraculum à Christo factum, quod
non potuerit fieri à Deo per creaturam personaliter
à se distinctam. Vt tamen illa miracula fiebant in
confirmationem illius veritatis, qua Christus asse-
rat se esse Deum, sic erant sufficientia, & de se eiden-
tia signa diuinitatis Christi: sed illa non erant eiden-
tia rei in se, sed in testificante, pendebat enim ex as-
sertione, & testimonio ipsiusmet Christi.

Ad confirmationem illius difficultatis, quoniam
ea ad materiam de Angelis spectat, & i. p. q. 57. late
tractatur, breuiter hoc loco dicendum est, demon-
strare, quamuis non videret in Christi humanitate sub-
sistentiam creatam, non propterea vidisse, aut eiden-
ter collegisse illam humanitatem per increatam sub-
sistere, potuit enim dubitare, an illa natura humana
omni esset priuata subsistentia, vel an esset alicui sup-
posito creato coniuncta. Quis enim scit, an eiden-
ter cognoscatur Angelus naturali cognitione, hæc duo
implicare contradictionem? Vel certe dubitare po-
tuit, an subsistentia illius humanitatis, quæ nunq-
quam illa esset, sibi occultaretur à Deo propter specialem a-
liquam rationem prouidentia suæ. Denique fortas-
se improbabile non est, potuisse in hoc dæmonem
decipi, existimando Christi humanitatem non aliter
subsistere, quam aliorum hominum naturas, quia
quamdiu non videtur clare & in se coniuncto talis
naturæ cum aliæna persona, fortasse non aliter appa-
ret existens, quam alia naturæ: quia carentia propriæ
subsistentiæ intrinsece pendet ex modo, quo natura
est in alieno supposito, vnde fortasse videri non po-
test, nisi modus ille prius videatur.

Ad alteram partem responderetur, multo certius
esse illas prædictiones Sibyllarum, & si quæ fuerunt
aliæ similes, non potuisse ex sola naturali cognitione
oriri, quia non solum erant de re omnino superna-
turali, sed etiam de re futura, ex libera Dei volun-
tate pendente. Quare dicendum est, vel ipsas legisse
propheticos libros, eisdem fidem aliquam adhibuisse
(vt in simili dixit August. lib. 10. de Trinit. ca. 29. de
Platonis, qui de Verbi æterni generatione nonnulla
in suis scriptis indicant) vel, quod verisimilius
est, fieri potuit, vt gratia prophetiæ his hominibus
vel mulieribus fuerit communicata, vt de Sibyllis
indicit Clemens Alexand. lib. 1. Stromatum, & aper-
tius docuit D. Thom. 22. q. 2. art. 7. ad 3. Et de his ali-
isq; Philosophorum dictis, videri potest Clemens
lib. 5. conf. Apost. c. 8. Lactant. lib. 1. de falsa relig. c. 7.
August. supra. Et Euseb. lib. 11. de Præpara. t. c. 10.
August. Euseb. fere toto lib. 1. de Peren. Philosoph.
præsertim c. 25. & vlt. Med. lib. 2. de Recta in Deum
fide, c. 9.

SECTIO III.

An Incarnatio fuerit per se conueniens.

Dvobus modis, vt notat Clemens Alexand. li. 1. de
Pedago. capit. 3. potest aliquod diuinum
opus

Ioan. 1.
Phil. 2.

Athan.
Cyril.
D. Thom.

Lactant.
Clemens
Alexand.
Cyril.
August.

Quid dabo
naturaliter
de Incarna-
tione cogno-
uerit.

De Sibyllis
vnde notatio
nita.

August.

Clem. Al.
D. Thom.

Clemens
Alexand.

opus esse conueniens: vno modo per se, tanquam propter se Deo amabile, alio modo propter aliquem cui est necessarium, vel vtile tale opus: de hoc postiori modo dicemus cum D. Thom. articulo sequen. prior vero modus hic explicandus est. Ratio autem conuenientie in quadam habitudine, vel relatione consistit, vel sine illa explicari non potest: & ideo necessesse est comparare hoc mysterium, & ad Deum ipsum, & ad humanam naturam non lapsam, sed secundum se consideratam, & ad alias creaturas seu totum vniuersum, vt explicemus, quomodo respectu singulorum fuerit hoc mysterium per se conueniens.

Dico primo, opus Incarnationis fuit per se conueniens ipsi Deo, id est, maxime consensaneum diuinae bonitati, & perfectioni, quamuis illi nullam commoditatem, vel perfectionem attulerit. Hec conclusio facit explicata est circa literam D. Thom. hanc enim ipse intendit, & hanc bene confirmat & declarat ratione sua. Solum possumus hic addere verba eiusdem D. Thom. opus. 60. quod est de humanitate Christi: Congruerat, inquit, hoc opus Deo quem decebat sapientiam suam ostendere, potentiam & bonitatem. Quid autem potentius, quam coniungere extrema summe distantia: magna enim potentia fuit in coniunctione disparium elementorum, maior in coniunctione illorum ad spiritum increatum. Quid vero sapientius, quam quod ad complementum totius vniuersi fieret coniunctio primi & ultimi, hoc est, verbi Dei, quod est omnium principium, & humanæ naturæ, quæ in operibus sex dierum fuit vltima omnium creaturarum? Quid benignius, & melius, quam quod creator rerum communicare se voluit rebus creatis? Quæ benignitas, magna fuit in coniunctione sui cum omnibus rebus per præsentiam, maior, quia communicauit se bonis per gratiam, maxima, quia se communicauit Christo homini, & per consequens generibus singulorum, in vnitatem personæ. Hæc D. Thomas. Et idem discursus fieri potest, discurrendo per omnia fere Dei attributa. De quo legi possunt Damascenus libro 1. de fide, cap. 1. & 27. Leo ser. 1. de Natiuit. & than. lib. de corp. Christi, Chrysof. hom. in Ioan. Aug. Bern. Anselmus locis citatis.

Dico secundo, quanquam incarnatio sit supra debitum, & conditionem humane naturæ, fuit tamen illi valde conueniens, id est, magnum bonum, & perfectionem illi afferens. Conclusio fere per se nota est: declarat tamen primo, quia per hoc mysterium factum est, vt verus homo sit verus Deus: vnde sit consequens, vt quidam homo sit superior omnibus Angelis, & sit capax multarum perfectionum, quarum nulla per se creatura potest esse capax, vt in infiniti meriti, perfectæ iustitiæ coram Deo, & aliarum similium. Vnde Augustinus de prædest. sanct. cap. 25. dicit: ita esse hoc mysterio subleuatam humanam naturam, vt quo altius attollatur, non habeat, & quamuis hæc dignitas illius in diuina naturæ, quæ specialiter assumpta est, singularis esse videatur, tamen in totam naturam redundat. Propter quod fortasse dixit Paulus 2. Corinth. 2. prædestinasse Deum hoc mysterium ad gloriam nostram. Secundo, inquit Augustinus in Manuali cap. 26. Vt familiarius diligeretur ab homine Deus, in similitudinem hominis Deus apparuit. Fuit itaque conueniens homini beneficium hoc, vt ad maiorem Dei amorem, maiusq; charitatis vinculum excitaretur. Vnde Christus Luc. 12. inquit, Ignem veni mittere in terram. Est enim amor, & ostensio amoris causa efficacissime mouens ad amandum: in hoc autem opere maxime ostendit Deus amorem suum erga homines, iuxta illud Ioannis 3. Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret. Nam teste Dionysio cap. 4. de diuinis nominib. amor est vnitivus: sicut ergo per hoc mysterium Deus maxime vnitus homini, ita maximam dilectionem

Fr. Suarez Tom. 1.

suam erga illum ostendit. Vnde Clemens Alexand. lib. 1. pædag. cap. 3. Homo, inquit, à Deo diligitur. Qui enim fieri potest, vt non diligatur, propter quem vnigenitus à sinu Patris dimittitur? Propter quod dicit ad Patrem Christus, Ioannis 17. Dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

Deinde similitudo est causa amoris. In hoc autem mysterio Deus in similitudinem hominum factus est, & habitu innentus vt homo, & ideo factus est hominibus maxime amabilis: de qua ratione videri potest August. supra, & lib. de catechizandis rudib. ca. 4. & Bernard. ser. 20. in Cant. nam licet, quæ ibi dicit Bernard. potissimum propter redemptionem ab eo dicta sunt: optime tamen ad ipsum mysterium Incarnationis secundum se possunt applicari.

Tertiatio sumitur ex Paulo 1. ad Cor. 1. vbi de Christo inquit. Factus est nobis sapientia, iustitia, & sanctificatio. Nam hæc tria bona per se fuerunt humanæ naturæ conuenientissima. In primis enim fuit valde vtile homini doceri ab ipso vnigenito: Qui lux vera est, quæ illuminat omnem hominem, Ioan. 1. & ideo Ioan. 18. de se dicit Christus: Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati. Id est, vt veram beatitudinem, & optimam viam ad illam comparandam homines doceam. De qua ratione elegantissime August. de Ciui. c. 2. Deinde fuit homini conuenientissimum, vt habere posset ius perfectæ iustitiæ ad gratiā & gloriam cōparandam: Quo circa quod Paulus ad Rom. 5. dicit, positum esse Christum in ostensionem iustitiæ diuinæ, nō solum verum est de iustitia vindicatiua, quæ solū habet locum supposito peccato: sed etiam de distributiua, & suo modo de commutatiua, quæ in distributione præmiorum, & remuneratione meritorum per se relucet. Deniq; magna hominum dignitas, & utilitas est, vt aliquis homo sit fons totius sanctitatis, & gratiæ, vt etiam per hoc mysterium effectum est. Iuxta Ioan. 8. illud Ioan. 8. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. & ad Ephes. 1. Benedixit nos Deus omni benedictione spiritali in celestibus in Christo.

Quartatio sumitur ex August. tract. 89. in Ioan. Vnus, inquit, natura sunt vitis & palmites, cum ergo esset Deus, cuius natura non sumus, factus est homo, vt in illo esset vitis humana natura, cuius nos palmites esse possemus. Quod alio modo dicunt Theologi fuisse conueniens Deum fieri hominem, vt in genere gratiæ haberent homines caput homogeneum, & habet fundamentum in Paul. Colof. 1. & ad Ephes. 4. Et addi potest, cum vna Ecclesia ex hominibus & Angelis constituitur oportuisse, vt vnum & idē sit caput Angelorum & hominum. 1. ad Cor. 12. Voluit autem Deus huiusmodi caput potius hominem esse quam Angelum, vel vt gratia Dei clarius cognosceretur: cum enim Angeli homini subdantur, constat id non perfectioni humanæ naturæ, sed gratiæ illi donatæ esse tribuendum, vel quia, cum homines, qui natura sua sunt inferiores Angelis, ad eandē gloriā & beatitudinem ordinentur, decuit, vt illa inæqualitas per gratiæ excellentiam, & personalem dignitatem vnius hominis, quasi compensaretur, vel etiam superare-tur.

Vltima ratio sumitur ex Cypr. li. de cardinalibus Christi operib. ca. de nati. Christi, vbi dicit, Christū factum esse hominem, vt homo haberet in Deo, vnde fieri posset plene beatus, in anima, videndo diuinitatem, in corpore, videndo humanitatem, vt tota hominis conuersio esset ad Christum. Quæ ratio fundamentum habere potest in verbo illo Ioan. 17. Ioan. 17. Hæc est autem vita æterna, vt agnoscat te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Et eandem rationem habet August. lib. de spiritu & anima. c. 4. (si illius est opus) & optime in Manuali, cap. 25. Deus, inquit, propter homines factus est homo, vt vterq; sensus hominis in ipso beatificaretur, & resiceretur oculis cordis in eius diuinitate, & oculis corporis in eius humanitate, vt

C 2 sine

sive egrediens sive ingrediens in ipsa pasca euenit humana natura condita ab ipso.

Incar-natio
Christi com-
plectitur
perfectio-
nem
vniuersi.
D. Thom.

Dico tertio, etiam ad perfectionem, & quasi complementum vniuersi fuit convenientissimum Incarnationis mysterium. Declaratur primo: Requirit enim completa vniuersi perfectio, ut constet omnibus rerum ordinibus, & hoc modo sit Deo quam similitudinem: simili ratione probauit D. Thom. 1. par. q. 50. art. 1. inter res creatas quasdam esse spirituales, & intellectuales: similiter q. ostendi potest fuisse conueniens dari in rebus creatis ordinem gratiae & gloriae praeter totius naturae ordinem. Eodem ergo modo concludimus vniuersi hypostaticam fuisse conuenientem rerum vniuersitati, ut esset omni ex parte perfecta.

Confirmatur, quia cum in omnibus substantiis creatis, vna natura integra sit in vna persona, & in diuina substantia vna natura sit in pluribus personis, ut omnes differentiae rerum inuenirentur, contentiens fuit adinuenire modum, quo plures naturae essent in vna persona. Similiter colligit Leo Papa, conueniens fuisse dari productum hominem ex muliere sine viro, quia iam alij tres modi produci hominem inuenti fuerant, nempe ex viro sine femina, ex femina & viro, & absque viro & femina, per productionem ex nihilo.

Leo Papa.

Vltimo, ex hoc mysterio ad omnes creaturas quaedam peculiaris dignitas redundauit, quia in natura hominis omnes res creatae quodammodo continentur, & ideo assumendo illam naturam, omnes creaturas quodammodo Deus sibi specialiter copulauit, ut eleganter explicauit Damasc. orat. de Transfigur. Domini, sub fine dicens: Benigna Patris voluntas in vnigenito Filio vniuersis salutem operata est, & rerum omnium connexionem efficit: nam, cum paruus mundus homo sit, ut qui essentia omnis, tum in aspectum cadentis, tum oculorum aciem fugientis, nodum ac vinculum in seipso ferat, atque hoc & illud sit, re vera benigna omnium rerum Domini, & creatoris, ac gubernatoris voluntas hoc tulit, ut in vnigenito, & consubstantiali Filio suo diuinitatis ac humanitatis, ac per eam conditarum omnium rerum connectio fieret, ut sit Deus omnia in omnibus. Atq. mysterium hoc multi existimant indicatum esse a Paulo, cum dicit ad B.

Ad Ephes.
Hieron.
Irenaeus.

phel. 1. omnia esse in Christo instaurata. Nam verbum Graecum capitulare significat, ut ibi Hieron. notauit: dicuntur autem omnia esse recapitulata in Christo, ut sentit etiam Irenaeus lib. 3. c. 18. quia cum omnia in natura humana, quasi in summa contineantur, assumpta hac natura a Verbo, ceterae res omnes veluti in summam redactae, illi censentur coniunctae. Hac etiam ratione in Scriptura nominis vniuersitatis interdum homo significatur, ut notauit Grego. 6. Moralium cap. 7. & 8. Damascenus lib. 2. cap. 11. ergo eadem ratione possunt dici omnia instaurata per hoc mysterium propter nouam dignitatem & excellentiam omnibus collatam. Et propterea fortasse omnes creaturae inuitantur ab Isai. cap. 45. ad hoc mysterium perficiendum. Rorate caeli de super, & c. Et Ioann. 3. amori totius mundi idem mysterium tribuitur. Et ad eandem rationem accommodari potest nomen quo solent Patres Graeci hoc mysterium appellare, vocant enim illud *oconomiam*, ut videre est in Nazian. orat. 42. non longe a principio, & Iustino in expositione fidei: est enim *oconomia*, quasi vniuersalis dispensatio, per incarnationem autem toti vniuerso prouisum est, quia in totius cedit utilitatem. Quamquam hoc etiam ratione humanae redemptionis veritatem habeat, quod dicti Patres magis videntur attendisse.

Nazian.
Iustinus.

Tandem addendum est, Deum, cum voluit hoc perficere mysterium, praedictas rationes omnes, & infinitas fortasse alias intēdisse: omnes enim sunt ex Scriptura & Patribus desumptae, Deusq. qui omnia perfectissima ratione vult atq. decernit, eas rationes omnes habuit ante oculos. Deniq. Aug. 12. de Trinit.

August.

c. 17. alia multa esse dicit, quae in Christi incarnatione salubriter intēdenda, & cogitanda sunt. Et S. Tho. 4. cont. gent. c. 45. dicit pie considerantem hoc mysterium tantam inuenire sapientiae profunditatem, ut illius semper magis ac magis admirabiles rationes manifestentur.

ARTICVLVS II.

Verum necessarium fuerit ad reparationem generis humani verbum Dei incarnari.

Secundum sic proceditur. Videtur, quod non fuerit necessarium ad reparationem generis humani verbum Dei incarnari. Verbo enim Dei, cum sit Deus perfectus (ut in primo habitum est) nihil virtutis per carnem assumptam accreuit. Si ergo Verbum Dei incarnatum humanam naturam reparauit, etiam absque carnis assumptione eam potuit reparare.

2. Praeterea, ad reparationem humane naturae, quae per peccatum collapsa erat, nihil aliud requiri videbatur, quam quod homo satisficeret pro peccato: Sed homo, ut videtur, satisfacere potuit pro peccato: non enim Deus ab homine plus requirere debet, quam posuit: & cum promissum sit ad miserendum, quam ad puniendum, fuit homini imputat ad penam actum peccati, ita imputare debet ad meritum actum contrarium. Non ergo fuit necessarium ad reparationem humane naturae, Verbum Dei incarnari.

3. Praeterea ad salutem hominis praecipue pertinet, ut Deus reuocetur: unde dicitur Malach. 1. Si ego Pater, ubi honor meus: Si Dominus, ubi timor meus: Sed ex hoc ipso homines Deum magis reuerentur, quod eum considerant super omnia eleuatum, & ab hominum sensibus remotum: unde in Psalm. 112. dicitur. Excelsus super omnes gentes Dominus, & super caelos gloria eius: & postea subditur: Quis sicut Dominus Deus noster? Quod ad reuerentiam pertinet. Ergo videtur non conuenire humane salutem, quod Deus nobis similis fieret per carnis assumptionem.

Sed contra, illud, per quod humanum genus liberatur a perditione, est necessarium ad humanam salutem. Sed mysterium diuinae incarnationis est huiusmodi: secundum illud 3. annis 3. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret, ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam: ergo necessarium fuit ad humanam salutem Deum incarnari.

Respondetur dicendum, quod ad finem aliquem dicitur aliquid esse necessarium dupliciter. Vno modo sine quo aliquid esse non potest: sicut cibus est necessarius ad conseruationem humane vitae. Alio modo, per quod melius & conuenientius peruenitur ad finem: sicut equus necessarius est. Item. Primo modo Deum incarnari non fuit necessarium ad reparationem humane naturae. Deus enim per suam omnipotentem virtutem poterat humanam naturam multis aliis modis reparare. & Secundo autem modo necessarium fuit Deum incarnari ad humane naturae reparationem. Unde Augustinus dicit 13. de Trinit. cap. 10. Verum etiam ostendimus non alium modum possibilem Deo de fuisse (cuius potestati omnia aequaliter subiacent) sed sananda miserie nostre conuenientiores alium modum non fuisse.

Et hoc quidem considerari potest quantum ad promotionem hominis in bonum. Primo quidem quantum ad fidem, quae magis certificatur ex hoc, quod ipsi Deo loquenti credit. Unde Aug. dicit. 11. de Civ. Dei. * Ut homo fidentius ambularet ad veritatem, ipsa veritas Dei filius homine assumpto constituit atq. fundauit fidem. Secundo, quantum ad spem: quae per hoc maxime erigitur. Unde Augustinus dicit 13. de Trinit. * Nihil tam necessarium fuit ad erigendam spem nostram, quam ut demonstraretur nobis quantum diligere nos Deus quid verò huius rei ipso iudicio manifestum, quam quod Dei